

Remissredogörelse - Fördjupad strukturbild för kustzonen

Sammanställning av synpunkter på
förslag till *Fördjupad strukturbild för
kustzonen - Överenskommelser för
framtida planering i Göteborgsregionen,
Orust och Uddevalla*. September 2019.

Göteborgsregionen (GR) består av 13 kommuner som har valt att jobba tillsammans. Vi driver utvecklingsprojekt, har myndighetsuppdrag, forskar, ordnar utbildningar och är storstadsregionens röst i Västsverige, bland mycket annat. I våra nätverk träffas politiker och tjänstepersoner för att utbyta erfarenheter, bolla idéer och besluta om gemensamma satsningar. Allt för att regionens en miljon invånare ska få ett så bra liv som möjligt.

Göteborgsregionen 2019
Miljö och Samhällsbyggnad
Box 5073, 402 22 Göteborg
gr@goteborgsregionen.se
www.goteborgsregionen.se
Text: Ida Lindbergh, regionplanerare och
Lars Heineson, Seniorrådgivare.

Projektet har finansierats av de åtta kustkommunerna; Göteborg, Kungälv, Orust, Stenungsund, Tjörn, Uddevalla, Öckerö tillsammans med Göteborgsregionen, Västra Götalandsregionen, Havs- och vattenmyndigheten via Länsstyrelsen i Västra Götaland samt Business Region Göteborg

Innehåll

Inledning	5
1. Generella synpunkter	6
1.1 Projektet och samarbetet	6
1.2 Handlingen och dess inriktning/ställningstaganden	7
1.2.1 Uppföljning av den fördjupade strukturbilden	9
1.2.2 Hållbarhet, klimat och miljöperspektiven	10
1.2.3. Övriga övergripande synpunkter	10
2. Överenskommelser	13
2.1 Övergripande synpunkter	13
2.2 ÖK 1 – Skärgården och kustbygdens karaktär och identitet	14
2.3 ÖK 2 – Levande samhällen året om	14
2.4. ÖK 3 – Hållbara maritima näringar	15
2.5. ÖK 4 – Tillgänglig och attraktiv skärgård och kustzon	16
2.6 ÖK 5 – Kustnära jordbruk och öppna landskap	17
2.7. ÖK 6 – Hållbar användning och ekosystem i balans	18
3. Synpunkter kartbild och strukturerande element	20
3.1. Kartbilden	20
3.2. Beskrivning strukturerande element för kustzonen	22
3.2.1. Öppet hav	22
3.2.2. Skärgård	23
3.2.3. Kustbygd	24
3.2.4. Kustcentra	24
3.2.5. Transportstråk	25
4. Svar på remissfrågor	26
4.1 Hur skulle ni vilja arbeta med fortsatt samverkan gällande kustzonsfrågor?	26
4.1.1. Områden att samverka kring	26
4.1.2. Formerna för samverkan	27
4.2 Hur ser ni på ert ansvar för den fortsatta utvecklingen utifrån den fördjupade strukturbilden för kustzonen inklusive överenskommelser?	28
4.3 Hur kommer ni att använda den fördjupade strukturbilden i ert arbete framöver?	28
5. Avslutande kommentar	30
6. Bilagor	31
Bilaga 1 – Förteckning över vilka som yttrat sig	31
Bilaga 2 – Justerad kartbild	32

7. Referenser..... 33

Inledning

Den 7 mars 2019 skickades förslaget till *Fördjupad strukturbild för kustzonen – Överenskommelser för framtida planering i Göteborgsregionen, Orust och Uddevalla* ut på remiss till cirka 60 olika remissinstanser på såväl nationell som regional och lokal nivå. Denna remissredogörelse är en sammanställning och behandling av de remissvar som inkommit.

Förslaget som skickades ut på remiss är ett strategidokument som är en gemensam överenskommelse kring hur kust- och havsområdet mellan Kungsbacka i söder och Uddevalla i norr ska utvecklas på ett långsiktigt hållbart sätt. Dokumentet är framtaget av Göteborgsregionen (GR) tillsammans med Orust och Uddevalla inom ramarna för projektet *Mellankommunal kustzonsplanering i Göteborgsregionen, Orust och Uddevalla*.

Den Fördjupade strukturbilden för kustzonen omfattar sex överenskommelser och en kartbild som visar på element i kustzonens framtida struktur. Fördjupningen visar tydligt att tvärkopplingar och andra kompletterande strukturer är viktiga när det gäller kustzonens långsiktiga utveckling.

Det förslag som varit ute på remiss är en fördjupning och komplement till *Strukturbild för Göteborgsregionen (2008)*, en överenskommelse om att alla medlemskommuner gemensamt tar ansvar för att den regionala strukturen är långsiktigt hållbar.

Den fördjupade strukturbilden ska fungera som ett stöd och sätter ramarna för avvägningar och prioriteringar i kommunernas planeringsarbete. Den visar vidare på de viljeinriktningar som ska utgöra grunden i varje kommuns fysiska planering och i den mellankommunala kustzonsplaneringen.

I det brev som bilades remissen efterfrågade Göteborgsregionen synpunkter på överenskommelser och kartbild samt svar på följande frågor:

- Hur skulle ni vilja arbeta med fortsatt samverkan gällande kustzonsfrågor?
- Hur ser ni på ert ansvar för den fortsatta utvecklingen utifrån den fördjupade strukturbilden för kustzonen inklusive överenskommelser?
- Hur kommer ni att använda den fördjupade strukturbilden i ert arbete framöver?

Göteborgsregionen (GR) är tacksamma för alla de remissvar som inkommit från kommuner och andra aktörer (Se lista över svarande aktörer i Bilaga 1). Det ger en indikation på det engagemang dessa frågor väcker och ger en bra grund för vidare samarbete. Remissvaren har även diskuterats med den operativa projektgruppen som har fungerat som arbetsgrupp under sista året av projektet *Mellankommunal kustzonsplanering i Göteborgsregionen, Orust och Uddevalla*.

1. Generella synpunkter

Detta avsnitt behandlar synpunkter med övergripande karaktär gällande den remitterade handlingen och det samarbete som legat till grund för förslaget. Avsnittet hanterar även de synpunkter som inte inryms under övriga rubriker.

1.1 Projektet och samarbetet

Flera av de svarande lämnade kommentarer kring det mellankommunala samarbetet och det projekt inom vars ramar förslaget har arbetats fram, *Mellankommunal kustzonsplanering i Göteborgsregionen, Orust och Uddevalla*. Nedan redogörs dessa kommentarer.

Boverket är positiva till att den regionala kustzonsplaneringen fortsätter att utvecklas i linje med tidigare initiativ i Norra Bohuslän.

Kommunernas internationella miljöorganisation (KIMO) är mycket positiva till gemensamt arbete för kustzonen.

Länsstyrelsen Halland ser positivt på att detta tagits fram gemensamt.

Länsstyrelsen Västra Götalands län anser att det är bra att kommunerna gått samman och tagit fram ett gemensamt dokument kring kustzonen och ser fram emot hur intentionerna kommer realiseras i respektive kommuns översiktsplaner och annat arbete för en hållbar utveckling. Vidare poängteras att det underlagsmaterial som tagits fram går att använda igen, i fortsatt arbete på regional och kommunal nivå.

Sportfiskarna ser mycket positivt på att Göteborgsregionen tillsammans med Orust och Uddevalla kommuner arbetar för en långsiktigt hållbar utveckling av kust- och havsområdet.

Stenungsunds kommun förklarar att det treåriga arbetet med att formulera överenskommelserna samt ta fram förslaget till strukturkartan har överlappat Stenungsunds eget översiktsplanearbete. Många lokala frågor har spelats in i fördjupningen och stora kontaktytor etablerats, vilket möjliggör en högre grad av samverkan och identifikation av gemensamma frågor.

Västarvet (VGR) delar uppfattningen att mellankommunal planering är viktig.

Kungsbacka kommun välkomnar satsningen kring den fördjupade strukturbilden. Regionens skärgårdskaraktär har i stor utsträckning sin södra utbredningsgräns i Kungsbacka och det är naturligt att strukturbilden går över länsgränsen och ser till helheten.

Tjörns kommun är positiv inställda till samarbetet och menar att det har varit en värdefull läroprocess som bidragit till både ökad kommunal sakkunskap inom kust- och havsplanering och ökad samverkan i dessa frågor, såväl inom kommunen som med grannkommuner och andra samhällsaktörer.

Kungälv kommun menar att arbetet med projektet har varit en lärorik process för de tjänstemän som deltagit.

Göteborgs universitet ställer sig frågande inför avsaknaden av deltagande från akademien i arbetet med underlagsrapporter och strukturbild.

Göteborgsregionens kommentar

Det är glädjande att samarbetet och projektet som sådant får positiv respons och att arbetet varit lärorikt för de som deltagit. En lång rad aktörer från olika sektorer och kunskapsområden har bidragit till att göra projektet till en lärorik process.

Representanter från akademien har deltagit i ett par av arbetsgrupperna och förstärkt andra arbetsgrupper vid behov. Två forskare från Göteborgs universitet har även följt och studerat samverkansprocessen som sådan. Projektet hade kunnat stärkas med ytterligare deltagande från akademins sida, särskilt i arbetet med delrapporterna. Akademiens medverkan i den här typen av projekt ser vi som värdefullt och ser positivt på utökat framtida samarbete med akademien.

Ett delmål med projektet har varit att utarbeta en kunskapsplattform med underlag för kommunernas planering i kust och hav. Som *Länsstyrelsen Västra Götalands län* nämner ovan är det viktigt att, inte enbart den fördjupade strukturbilden, utan även detta underlag, i form av rapporter och GIS-material, kommer till användning.

1.2 Handlingen och dess inriktning/ställningstaganden

Nedan redogörs för mer övergripande kommentarer gällande den remitterade handlingen och de ställningstaganden som görs.

Bohusläns museum är positiva till förslaget. Det har ett bra och tydligt upplägg, och kulturmiljöfrågorna är i många aspekter väl tillgodosedda. Den visar på hur djupt integrerade de kulturhistoriska värdena är i användandet av kustzonen och i dess framtida utveckling.

Business Region Göteborg (BRG) skriver att handlingen är genomarbetad, klar och väldefinierad och den har tydliga strategier utpekade. Samtidigt finns många intressekonflikter. Det är BRG:s uppfattning att näringslivets intressen tillvaratagits bra i den fördjupade strukturbilden för kustzonen särskilt vad gäller exempelvis infrastruktur, besöksnäring och hållbart resande. Dock saknas flera viktiga områden inom näringslivsutveckling såsom kompetensförsörjning, markberedskap, företagsklimat och innovation.

Göteborgs Stad är positiv till att det har tagits fram en fördjupad strukturbild för kustzonen, då utvecklingen av kustzonen är en gemensam angelägenhet. Det är ett väl genomarbetat, välskrivet, välavvägt förslag. Samtliga (5) instanser inom Göteborgs Stad är positiva. Den fördjupade strukturbilden ger en bra vägledning för den fortsatta fysiska planeringen inom kommunen.

Göteborgs universitet ser positivt på dokumentets utformning och innehåll. Strukturbilden och de underlagsrapporter som ligger till grund för denna kan utgöra en värdefull utgångspunkt för framtida forskning, utbildning och samverkan kring marina och maritima frågor.

Lysekil, Sotenäs, Strömstad och Tanums kommuner har skrivit ett gemensamt svar och menar att strukturbilden är mycket ambitiös och samstämmer med många av de ställningstaganden som gjorts i Norra Bohuslän.

Sjöfartsverket ser positivt på arbetet. Myndigheten menar att en tydlig strategi underlättar vid framtida fysisk planering.

Sveriges fiskares producentorganisation (SFPO) noterar att det remitterade dokumentet syftar till att uppnå en hållbar utveckling av kust- och havsområdet i Göteborgsregionen, Orust och Uddevalla. SFPO välkomnar initiativet som är bra.

Sportfiskarna sympatiserar med den viljeinriktning som uttrycks i förslaget.

Stenungsund menar att ett gemensamt strategidokument väger tungt. Kusten ett gemensamt ansvar. Strukturbildsarbetet har skapat gehör för många STO-frågor (STO står för Stenungsund, Tjörn och Orust).

Tjörns kommun är positiv inställda till strukturbilden i helhet. Den är väl utformad med tydlig struktur och lagom omfattning. Kommunen uppfattar att överenskommelserna ligger i linje med kommunens planeringsinriktningar.

Trafikverket ser positivt på arbetet. Myndigheten menar att en gemensam och tydlig strategi underlättar för framtida planering.

Öckerö kommun välkomnar och ser positivt på förslaget. Det har hittat rätt nivå ur ett regionalt perspektiv. Förslaget tydliggör kustzonens betydelse för Göteborgsregionens utveckling.

Göteborgsregionens kommentar

Den remitterade handlingen och dess övergripande inriktning får gott stöd av de svarande organisationerna. Det är positivt att de svarande lyfter fram att denna strategi kan underlätta kommunernas planering, då detta är ett huvudsakligt syfte.

I handlingen finns en del inneboende intressekonflikter. I de flesta fall hanteras detta i fortsatt planering på olika nivåer, framförallt inom översiktsplanering men även i detaljplanering, samt i tillståndsärenden.

Det finns frågor att utveckla när det gäller näringslivsaspekterna i kustzonen. Överenskommelse 3 i den fördjupade strukturbilden har utvecklats något för att tydliggöra behovet av markberedskap och tillgång till kompetent arbetskraft. En del av näringslivsaspekterna kommer även inrymmas i nystartade projektet Land-Sea-Act, ett projekt inom Interreg Östersjön, vars övergripande syfte handlar om att förstärka utvecklingen av hållbar blå tillväxt i kustsamhällen i Östersjöregionen genom samverkan med och mellan lokala samhällen och olika administrativa nivåer. Göteborgsregionen är partner i projektet och är del av ett arbetspaket som fokuserar på ökat kapacitet och kunskap kring kopplingen mellan maritim näringslivsutveckling och fysisk planering. I övrigt kommer näringslivsfrågorna behöva ingå på ett naturligt sätt i ett fortsatt arbete.

1.2.1 Uppföljning av den fördjupade strukturbilden

Bohusläns museum menar att det är avgörande med fortsatt politisk förankring för genomslag i planering.

Fiskekommunerna betonar att det är viktigt med rutiner för uppdateringar av strukturbilden och revideringar med jämna tidsintervall. Exempelvis i takt med den Blå Översiktsplanen för Norra Bohuslän.

Göteborgsregionens kommentar

Det viktigt att det samarbete som byggts upp i och med projektet lever vidare i någon form och utvecklas samt att de överenskommelser som förslaget innefattar följs upp och arbetas vidare med. Det är ett gemensamt ansvar för de deltagande kommunerna att efterfölja de överenskommelserna som innefattas i den fördjupade strukturbilden för kustzonen och inlemma dem i den kommunala planeringen.

Alla de deltagande aktörerna har visat ett stort intresse för att bidra i ett fortsatt arbete, i enlighet med projektets syfte, men formerna för detta är ännu inte färdigbehandlade. I ett fortsatt arbete bör uppföljning av den fördjupade strukturbilden ingå som en naturlig del.

1.2.2 Hållbarhet, klimat och miljöperspektiven

Göteborg Stad anser att miljöperspektivet inte fått tillräckligt utrymme i den fördjupade strukturbilden. Det behöver förtydligas något kring vilka värden som avses vara viktiga att bevara. Det är viktigt att genomgående i dokumentet lyfta fram de ekologiska värdena i kustzonen lite tydligare.

Länsstyrelsen Västra Götalands län poängterar att klimatförändringar och klimatanpassning påverkar flera av överenskommelserna, men att detta inte särskilt uppmärksammas. Länsstyrelsen anser att det även kopplingen till nationella och regionala miljömål bör synas utöver de globala.

Länsstyrelsen Halland ser behov av ett tydliggörande av klimatanpassningsfrågan och kopplingen till de nationella miljömålen.

Tjörns kommun anser att kopplingen till Agenda 2030 bör ges mer tyngd.

Västarvet menar att hållbarhetsaspekterna bör lyftas fram ännu tydligare. Bör vara överordnade.

Göteborgsregionens kommentar

Den inledande delen av dokumentet utvecklas för att förtydliga att de tre hållbarhetsaspekterna (sociala, ekologiska och ekonomiska) har varit en viktig utgångspunkt för arbetet med den fördjupade strukturbilden. Bland annat genom arbetsgruppernas olika kompetenser och funktioner har dessa olika aspekter försökt applicerats. Det sociala perspektivet har förstärkts bland annat i överenskommelse 2, se avsnitt 2.3. på s14-15.

Klimatförändringar och nödvändigheten av anpassningar i planeringssammanhang är en given premiss vilket speglas i de sex överenskommelserna. Detta perspektiv har även förstärkts i beskrivningarna av kopplingen mellan överenskommelserna och de strukturerande elementen.

Under avsnittet *Planeringsförutsättningar* utvecklas den text som beskriver kopplingen till Agenda 2030 och de globala målen för att även inrymma kopplingen till nationella och regionala miljömål. Därmed samlas beskrivningen av dokumentets relation till andra mål och strategier till samma avsnitt, vilket ger en bättre helhet.

Vad gäller naturvärdenas synbarhet i dokumentet så har de till viss del tydliggjorts i de grå rutorna under beskrivningen av respektive element.

1.2.3. Övriga övergripande synpunkter

Försvarsmakten saknar en genomgång av planeringsförutsättningar och menar att det är svårt att ta ställning till konsekvenser på riksintressen. Myndigheten ställer sig också frågande till vilken juridisk status förslaget har i förhållande till andra mark- och vattenanspråk.

Luftfartsverket kommenterar att de alltid ska remitteras vid etablering av objekt högre än 20 m över vattenytan eller mark i kustområdet, innan dessa objekt uppförs. Det kan finnas skyddsområden i kustzonen som det finns restriktioner i.

Länsstyrelsen Halland saknar en beskrivning av riksintressena. Hur riksintressena kan tillgodose samt hur miljö kvalitetsnormer och strandskydd följs. Strukturbilden bör utformas så att konsekvenserna framgår.

Sjöfartsverket anser att det finns ett behov av att tydliggöra juridisk status och hur den fördjupade strukturbilden ska användas.

Delrapporten struktur saknar underlag om framtida utveckling av sjöfarten i regionen. Myndigheten poängterar även att Jordbruksverket bör vara remissinstans.

Göteborgs universitet anser att det finns brister i vad gäller att sätta den fördjupade strukturbilden i ett större sammanhang. De sammanhang som nämns i planeringsförutsättningarna saknar bredare nationell och internationell koppling, och det är inte heller tydligt hur man integrerar planerna med närliggande områden, administrativa nivåer och i ett nationellt sammanhang.

Göteborgs universitet ställer även frågan om det finns tankar om överkommunal samordning av ”blå översiktsplanering” i hela eller delar av området?

Länsstyrelsen Västra Götalands län frågar hur strukturbilden harmonierar med trafikförsörjningsprogram och målbilder kring kollektivtrafik?

Göteborgsregionens kommentar

Konsekvensbedömning vad gäller exempelvis konsekvenser på riksintressen har inte legat inom ramen för detta uppdrag. Dock har de riksintressen och övriga områdesskydd som varit relevanta varit viktiga underlag för arbetet.

Den fördjupade strukturbilden är ett underlag och en vägledning för kommunernas framtida planering, men kan även ses som ett underlag i tillståndsärenden. Dokumentet har ingen juridisk status enligt Plan- och Bygglagen (SFS 2010:900) vilket beskrivs i remissversionen men har tydliggjorts i inledningen till avsnittet *Planeringsförutsättningar*.

Frågan om sjöfarten i regionen har hanterats i viss utsträckning genom redovisning av farleder och kommersiella hamnar, men även genom överenskommelsen kring satsningar på hållbara maritima näringar för sysselsättning och värdeskapande i kustzonen. En djupare analys av sjöfartens framtida utveckling kan bli del av ett fortsatt arbete eller särskilt projekt kring kustzonens utveckling.

Avsnittet *Planeringsförutsättningar* utvecklas för att tydliggöra kopplingen till internationella, nationella och regionala miljö- och hållbarhetsmål och pågående processer kring kust- och havsplanering på olika nivåer. Arbetet med att ta fram *Fördjupad strukturbild för kustzonen* har involverat många aktörer på olika nivåer. Det har skett i samverkan med andra pågående processer såsom framtagandet av Havsplan för Västerhavet, ett arbete som pågått samtidigt som projektet. Detta har underlättat kommunernas deltagande i den nationella processen. Projektledningen har även haft kontinuerliga avstämningar med arbetet i Norra Bohuslän.

Vad gäller mellankommunalt arbete med översiktlig planering i kust och hav har det påbörjats ett samarbete mellan Orust och Tjörns kommuner. Kommunerna har tagit fram ett gemensamt program för fördjupad översiktsplan för kusten och havet. I nuläget arbetar man med samrådshandlingen. Inga övriga mellankommunala planprocesser har påbörjats ännu. Gemensamt arbete med så kallad ”blå översiktsplanering” kan i framtiden bli aktuellt.

Vad gäller frågan kring trafikförsörjningsprogram och regionala målbilder kring kollektivtrafik så går dessa i linje med viljeinriktningarna i den fördjupade strukturbilden. Den fördjupade strukturbilden har ett långt tidsperspektiv vilket gör att den också framåt kan fungera som ett underlag för revideringen av trafikförsörjningsprogrammet.

Jordbruksverket har getts möjlighet att inkomma med synpunkter efter remisstidens slut och har inkommit med svar. I övrigt noteras Luftfartsverkets kommentar.

2. Överenskommelser

I detta avsnitt redogörs för och behandlas de synpunkter som berör de sex gemensamma överenskommelserna i Fördjupad strukturbild för kustzonen. Inledningsvis beskrivs mer generella synpunkter gällande överenskommelserna. Därefter redogörs för synpunkter på specifika överenskommelser.

2.1 Övergripande synpunkter

Kungsbacka kommun anser att det finns en del motstående intressen, men att överenskommelserna generellt sett är bra. Målkonflikter kommer att hanteras inom ramen för respektive utvecklingsprojekt.

Kungälv kommun efterfrågar ett förtydligande av ”prioriterade överenskommelser”.

Tjörns kommun anser att överenskommelserna är relevanta och ligger i linje med kommunens planeringsinriktningar. Vid respektive strukturerande element listas berörda numrerade överenskommelser utan synbar nummerordning, vilket väcker frågor. Kommunen önskar förtydligande av detta.

Uddevalla kommun anser att överenskommelserna harmonierar väl med kommunens inriktningar och arbete med översiktsplanen.

Länsstyrelsen Västra Götalands län anser att det är svårt att skilja på status och skillnad på de sex överenskommelserna och de prioriterade överenskommelserna kopplade till respektive strukturerande element.

Göteborgsregionens kommentar

De svarande ser generellt att de sex överenskommelserna är bra och ligger i linje med egna mål och strategier.

Rubriken ”*Prioriterade överenskommelser...*” och texterna i rutorna under rubriken förstår vi har skapat otydlighet kring vilken status de sex gemensamma överenskommelserna har i förhållande till dessa texter. För att minska denna otydlighet är rubriken ändrad till *Vad överenskommelserna kan innebära för planering* i respektive element. Detta speglar tydligare vad texterna avser att beskriva. Texterna under rubriken har genomgått en större översyn. De är justerade för att bli mer enhetliga och för att inte misstas som separata överenskommelser. Syftet med texterna under denna rubrik är att de ska vara ett stöd i planeringsprocessen och visa relationen mellan de strukturerande elementen och överenskommelserna. Detta genom att exemplifiera vad överenskommelserna kan innebära för avvägningar i respektive område.

2.2 ÖK 1 – Skärgården och kustbygdens karaktär och identitet

Bohusläns museum, Fiskekommunerna, Göteborgs Stad och Uddevalla kommun kommenterar överenskommelse 1 specifikt. Dels lyfts den fram som en viktig punkt och dels anser de svarande att fiske saknas i punkt 1 under överenskommelsen.

Fiskekommunerna poängterar att fiske har varit och är identitetsbärare. Service för fiske och vattenbruk behöver gynnas. Fisket utvecklas hela tiden och får nya behov.

Även *Uddevalla kommun* pekar på vikten att lyft fram identiteten idag, utöver den historiska identiteten.

Göteborgsregionens kommentar

Fiske läggs till i punkt 1 under överenskommelsen. Vad gäller utvecklingen av yrkesfisket så görs en justering i överenskommelse 3, som handlar om hållbara maritima näringar, för att bättre spegla fiskets och vattenbrukets behov av service i form av exempelvis landningsplatser och hamnar för dess utveckling.

Den övergripande rubriken i överenskommelsen syftar på identiteten såväl historisk som idag i kustzonen. Ordet *historiska* i överenskommelsens punkt 3 tas dock bort för att tydliggöra detta och spegla att kustzonens berättelser fortsätter inte bara formats historiskt utan fortsätter formas av de som lever och verkar där idag och i framtiden.

2.3 ÖK 2 – Levande samhällen året om

Göteborgs Stad anser att det är positivt med sociala dimensionen. Överenskommelsen kan förstärkas med formuleringar kring möjligheter för kultur, föreningsliv, offentlig och privat service året om.

Även *Uddevalla kommun* lyfter fram den sociala infrastrukturen som krävs som exempelvis lokalt föreningsliv, mötesplatser och offentlig service.

Tjörns kommun menar att punkt 5 under överenskommelsen innefattar formuleringar med vid tolkningsmån. Kommunen menar att övervägande kan göras huruvida begreppen ska definieras eller punkten omformuleras.

Göteborgsregionens kommentar

En separat underpunkt läggs till denna överenskommelse för att även spegla behovet av en fungerande social infrastruktur såsom offentlig och privat service och mötesplatser för lokalt föreningsliv.

Överenskommelsens underpunkt 5 formuleras om för att tydliggöra att det handlar om stärkt markberedskap för att skapa goda förutsättningar utveckling av besöksnäring och verksamheter med maritim anknytning i kustnära lägen. Denna underpunkt flyttas till överenskommelse 3 om hållbara maritima näringar för att förtydliga kopplingen till näringslivsutveckling.

2.4. ÖK 3 – Hållbara maritima näringar

Business Region Göteborg (BRG) anser att skrivningen om fiskefria områden bör strykas. BRG:s uppfattning är att man kan ifrågasätta om inte detta borde vara ett beslut på en annan nivå.

Fiskekommunerna anser att fler fiskefria områden behövs på sina ställen men måste konsekvensbedömas och involvera fiskets organisationer.

Sveriges fiskares producentorganisation (SFPO) anser att det är bra att man är överens om att satsa på hållbara maritima näringar som bidrar värdeskapande och till sysselsättning i kustzonen och att vi ska ha ett långsiktigt hållbart fiske, men undrar varför fler fiskefria områden behövs? SFPO anser att de områden som är skyddsvärda redan idag är skyddade i tillräcklig omfattning.

Sportfiskarna menar att totalstängda eller fiskefria områden är okej om behovet finns men menar att regleringen bör vara kopplad till faktisk påverkan av metod eller redskap. Sportfiskarna förespråkar zonerad förvaltning där användningen av vissa redskap, exempelvis handfiskeredskap inom ett visst område, kan tillåtas. Föreningen menar även att en utflyttning av trålgränsen skulle minska behovet av att helt stänga områden från allt nyttjande.

Jordbruksverket anser att mark och vattenområden som är av betydelse för vattenbruk eller fiske så långt som möjligt ska skyddas. Yrkesfisket bör prioriteras på strategiska platser. Låt strukturbilden skapa förutsättningar för utveckling av vattenbruk.

Göteborgs Stad vill lyfta vikten av att arbete sker i samverkan med exempelvis rederiverksamheten och yrkesfiskets behov. Kommunen anser att de krav som utvecklingen av yrkesfisket har, exempelvis i form av landningsplatser och hamnar bör tydliggöras. Kommunen anser också att det varit positivt om andra typer av områdesskydd, utöver fiskefria områden, exempelvis naturreservat, hade omnämnts.

Länsstyrelsen Halland hade gärna sett att det funnits skrivningar om lokalt omhändertagande och förädling av de produkter som kommer från havet.

Kommunerna spelar en viktig roll som ansvariga för planeringsarbetet och i vissa fall som hamnägare när det kommer till att främja till exempel ett hållbart yrkesfiske.

Sjöfartsverket ser det som positivt att verka för överflyttning av gods till vatten, men menar att underlaget är bristfälligt vad gäller analys av framtida utveckling av sjöfarten.

Göteborgsregionens kommentar

Skrivningen om fiskefria områden justeras och flyttas till överenskommelse 6, som handlar om långsiktigt hållbar användning av havet och kusten. Detta för att tydliggöra syftet med eventuellt införande av fiskefria områden, skydd av uppväxtområden och andra åtgärder.

I denna överenskommelse (3) utvecklas även underpunkten som rör yrkesfiske och vattenbruk med kringnäringar. Detta för att spegla att utvecklingen är beroende av ett aktivt arbete med att säkra tillgängligheten till landningsplatser och hamnar.

En eventuell utflyttning av trålgränsen har inte hanterats inom ramarna för detta arbete utan bör snarare vara föremål för fortsatt arbete.

2.5. ÖK 4 – Tillgänglig och attraktiv skärgård och kustzon

Göteborgs stad vill särskilt understryka betydelsen av punkterna 1,2 och 6 som viktiga för att skapa tillgänglighet till kustzonen för flera grupper. Punkt 3 skulle kunna kompletteras med en inriktning om att dessa ska utvecklas med en effektivare användning av vatten- och markområden. Under punkt 4 bör det framgå att hänsynsområden även behövs för att skydda naturmiljön. Under punkt 5 bör stränder läggas till. Punkt 7 kan ändras genom att byta ut ”befintlig infrastruktur” till ”framtida infrastruktur” eller liknande, för att förtydliga att rådande infrastruktur möjligtvis inte är den bästa utan att det behöver ske en hållbar utveckling av infrastrukturen.

Jordbruksverket anser att även fritidsfisket och fisketurismens värden bör belysas.

Kommunernas internationella miljöorganisation KIMO föreslår ett tillägg att undvika spridning av mikroplast från konstgräsplaner under denna överenskommelse. Organisationen föreslår även att problematiken kring nedskräpning av stränder och hav bör finnas med. KIMO föreslår även ett tillägg kring att ballongsläpp och konfetti av plats inte ska användas utomhus.

Sportfiskarna föreslår ett tillägg att främja allmänhetens tillgång till ett rörligt friluftsliv. De lyfter även fram att behovet av sjösättningsramper bör speglas.

Göteborgsregionens kommentar

Några justeringar görs i överenskommelsens underpunkter där det är lämpligt utifrån detaljeringsgrad och övergripande målsättningar. Bland annat justeras punkten om nedskräpning och hantering av avfall längst kusten samt att naturvärden läggs till som ett viktigt syfte med hänsynsområden i punkt 4.

Fritidsfisket och fisketurismen inryms i överenskommelsens (4) övergripande rubrik och stöds av underpunkterna. Dessa frågor blir även del av en fortsatt fördjupad studie om friluftslivet i kustzonen som genomförs inom ramarna för projektet.

2.6 ÖK 5 – Kustnära jordbruk och öppna landskap

Göteborgs stad ser positivt på överenskommelsen och den ligger i linje med stadens rådande översiktliga planering. Göteborgs stad tillägger att jordbruk i kustzonen bör ske med hänsyn till biologiska värden och risken för näringsläckage.

Tjörns kommun anser att bevarande av jordbruksmark utgör en potentiell intressekonflikt med utveckling av tätorter i kustzonen. Kommunen menar utöver detta att ordet småskalig bör tas bort från underpunkt nummer 4.

Jordbruksverket menar att jordbruksmark idag exploateras utan de avvägningar som lagstiftningen kräver. Myndigheten jobbar bland annat med en handlingsplan som syftar till att bidra till Sveriges nationella livsmedelsstrategis övergripande mål, ökad livsmedelsproduktion. Myndigheten är också ansvarig för det nationella miljömålet *ett rikt odlingslandskap* (Naturvårdsverket 2019) som bland annat handlar om att bevara jordbruksmarkens produktionsförmåga. Fortsatt tillgång till jordbruksmark är en förutsättning för att nå målet.

Göteborgsregionens kommentar

Några justeringar görs i överenskommelsens underpunkter där det är lämpligt utifrån detaljeringsgrad och övergripande målsättningar. Bland annat stryks ordet småskalig från underpunkt nummer 4.

I handlingen finns en del inneboende intressekonflikter. I de flesta fall hanteras detta i fortsatt planering på olika nivåer samt i tillståndsärenden.

Jordbruksverkets uppdrag kring livsmedelsstrategi och bevarande av jordbruksmarkens produktionsförmåga går i linje med överenskommelsen.

Efter diskussioner vid ett gemensamt arbetsgruppsmöte justerades överenskommelsens rubrik för att även innefatta livsmedelsproduktion. Detta för att tydliggöra att syftet med att värna kustnära jordbruk är både att värna en långsiktig livsmedelsproduktion och bevara öppna landskap.

2.7. ÖK 6 – Hållbar användning och ekosystem i balans

Business Region Göteborg (BRG) anser att det redan idag finns ett mycket strängt och väl tillämpat regelverk för etablering och drift av verksamheter.

Näringsverksamhetens miljöintrång och belastning måste ställas mot den nytta som verksamheten bidrar till. BRG föreslår att skrivningen under punkt sex istället kan vara ”verka för skydd och kartläggning av ...”.

Fiskekommunerna poängterar att vattenbruk kan bidra till att förena sysselsättning och god miljö.

Göteborgs stad anser att överenskommelsen är en självklar utgångspunkt i planering, verksamhet och åtgärder i och för kustzonen. Rubriken bör hänvisa både till ”kusten och havet” och eventuellt innefatta uttrycket ”hållbara ekosystem” istället för ekosystem i balans. Göteborgs Stad vill särskilt betona vikten av att ta hänsyn till blå och grön infrastruktur samt prioritera åtgärder som stödjer ekosystemtjänster. Punkt tre behöver förtydligas genom att, efter miljökvalitetsnormer för vatten, lägga till ”inom vattenförvaltningsförordningen och havsmiljöförordningen”. Göteborgs Stad vill även att det övervägs att där ekosystemtjänster nämns också anges att ekosystemfunktioner ska stödjas.

Kommunernas internationella miljöorganisation KIMO anser att överenskommelsen är en grundförutsättning för de andra överenskommelserna.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län föreslår att även lekande och uppväxande fiskarter ska läggas till i punkt fem.

Sveriges fiskares producentorganisation SFPO lyfter fram att skrivningarna om ålgräsängar är bra.

Sjöfartsverket menar att minimera behovet av muddring, kan motverka överflyttningen av gods från väg till vatten.

Sportfiskarna lyfter fram att arbete med fria vandringsvägar för fisk är en väsentlig del av restaureringsarbetet i vattendrag, även i de minsta vattendragen.

Göteborgsregionens kommentar

Rubriken justeras för att innefatta även kusten. Några justeringar görs i överenskommelsens underpunkter där det är lämpligt utifrån detaljeringsgrad och övergripande målsättningar. Bland annat justeras ”miljökvalitetsnormer för vatten” i punkt tre till ”relevanta miljökvalitetsnormer” och formuleringen ”beståndet av vandrande fiskarter” i punkt 5 ändras till ”bevarande och återhämtning av fiskbestånden”. I punkt 1 har ordet ”ökat” tagits bort.

I handlingen finns en del inneboende intressekonflikter. I de flesta fall hanteras detta i fortsatt planering på olika nivåer samt i tillståndsärenden.

3. Synpunkter kartbild och strukturerande element

I detta avsnitt redogörs för och behandlas de synpunkter som berör dels kartbildens innehåll och form och dels beskrivningarna av de strukturerande elementen i kustzonen samt hur överenskommelserna relaterar till dessa element.

3.1. Kartbilden

Kungsbacka kommun anser att väg 158 bör synas i kartbilden då den utgör ett viktigt infrastrukturstråk som knyter samman Göteborg med kustområdena söderut ner mot Kungsbacka.

Orust kommun lyfter fram att god tillgänglighet med olika färdmedel en viktig förutsättning för att nyttja kusten som besöksmål och året-runt boende. Tvärkopplingar är viktiga när det gäller kustzonens långsiktiga utveckling. Orust kommun föreslår att kartbilden kompletteras med en koppling mellan Orust, Stenungsund och Lilla Edet som kopplar mot E45:an och de två norrgående transportstråken i Strukturbild för Göteborgsregionen från 2008.

Stenungsunds kommun anser också att kartbilden bör kompletteras med en tvärkoppling mellan Orust, Stenungsund och Lilla Edet. Kommunen lyfter även fram det som positivt att transportstråket närmst kusten förlängts hela vägen upp till Uddevalla.

Kommunstyrelsen i *Stenungsund* gör två tillägg. Dels att kartbilderna för de fem elementen i planen ska ses som översiktliga illustrationer. Dels ett förtydligande av länsväg 160:s betydelse som transportstråk i kustzonen.

Tjörns kommun menar att kartbilden synliggör Tjörns nuvarande och potentiella relation till regionen på ett tydligt sätt. Kommunen anser att kustbygden på Tjörn kan utökas mot sydost.

Länsstyrelsen Halland poängterar att även Lerkil bör stå som fiskehamn.

Uddevalla kommun menar att Uddevalla bör beskrivas som centralort, inte endast nod. Kommunen anser vidare att Trollhättan och Vänersborg inte bör beskrivas som en och samma nod och att stråket ut på Bokenäset är positivt.

Göteborgsregionens kommentar

Kartbilden kompletteras med två ytterligare stråk. Dels ett som sträcker sig från Orust, via Stenungsund, vidare till E45 och Lilla Edet. Dels ett södergående från Göteborg, längst kusten, ner mot Kungsbackas kustnod. Båda dessa stråk anses vara av vikt för kustzonens framtida utveckling. Se justerad kartbild i Bilaga 2.

Utöver detta har det även inkommit en del synpunkter av mer redaktionell karaktär gällande kartbilden, vilket varit värdefullt för att få till stånd en mer pedagogisk och lättillgänglig kartbild. Kartbilden och kartbilderna per element kompletteras även med:

- Lerkil som fiskehamn.
- Utökad område för kustbygd på Tjörn.
- Teckenförklaring för streckade pilar samt kustcentras olika färger.
- Rubriker till alla kartor.
- Nedtonat element Öppet hav.
- Justerad placering av kustnod på Onsalahalvön. Se även kommentar från Kungsbacka nedan.

Kungälv kommun anser att det bör förtydligas vad de olika noderna innebär. I texten anges att de angivna kustnoderna inte ska tolkas som specifika orter. En av de första frågorna man ställer sig när man tittar på kartan är vilka orter det är.

Kungsbacka kommun menar att det är viktigt att kartbilden inte pekar ut orter oavsiktligt. Såväl Åsa, Särö och Gottskär är kustcentra inom Kungsbacka kommun och det finns flera, mindre områden med samlad bebyggelse. Det framgår av tillhörande text men inte i kartbilden att noderna inte nödvändigtvis är särskilt utpekade orter.

Länsstyrelsen Västra Götalands Län menar att det finns en risk med att inte geografiskt definiera noderna i kartbilden. Flera av intentionerna kan bli svåra att genomföra utan en tydligare geografisk koppling.

Göteborgsregionens kommentar

Texten och läshänvisningen till kartbilden justeras för att tydliggöra att kartbilden är schematisk samt för att förtydliga vad noderna innebär. Noderna för kustcentra är tänkta att representera en samling av funktioner och kan i vissa fall innebära att det är flera orter som utgör en nod/kustcentra. Att identifiera vilka geografiska platser som de olika noderna representerar kan vara grund för ett fortsatt arbete som kräver vidare underlag och analys, vilket det inte funnits utrymme för inom ramarna för detta arbete.

De två noder/kustcentra som tidigare fanns utpekade på Onsalahalvön slås samman till en och utökas i storlek, dels för att markera Lerkil som fiskehamn och dels för att göra den mer schematisk och därmed minska risken för att peka ut en specifik ort. Se justerad kartbild i Bilaga 2.

3.2. Beskrivning strukturerande element för kustzonen

Några av synpunkterna som rör beskrivningarna av de strukturerande elementen lyfter fram att det finns en otydlighet i vilken status de ”Prioriterade överenskommelserna” har i förhållande till de sex överenskommelserna. Bland annat *Kungälv* och *Tjörns* kommuner samt *Länsstyrelsen Västra Götalands Län* har lämnat synpunkter som berör detta. Även projektets operativa projektgrupp har haft uppe detta till diskussion. Dessa kommentarer redogörs även för i avsnitt 2.1. *Generella synpunkter* på sida 13.

Länsstyrelsen Halland tycker att beskrivning av riksintressen bör läggas till för de olika elementen.

Göteborgsregionens kommentar

Rubriken ”*Prioriterade överenskommelser...*” och texterna i rutorna under rubriken förstår vi har skapat otydlighet kring vilken status de sex gemensamma överenskommelserna har i förhållande till dessa texter. För att minska denna otydlighet är rubriken ändrad till *Vad överenskommelserna kan innebära för planering* i respektive element. Detta speglar tydligare vad texterna avser att beskriva. Texterna under rubriken har genomgått en större översyn. De är justerade för att bli mer enhetliga och för att inte misstas som separata överenskommelser. Syftet med texterna under denna rubrik är att de ska vara ett stöd i planeringsprocessen och visa relationen mellan de strukturerande elementen och överenskommelserna. Detta genom att exemplifiera vad överenskommelserna kan innebära för avvägningar i respektive område.

I beskrivningen av de strukturerande elementen beskrivs motstående intressen. De riksintressen som är relevanta har varit viktiga underlag för arbetet bland annat som en del i den kartjänst som utarbetats inom ramarna för projektet samt i de delrapporter som arbetsgrupperna i projektet tagit fram.

3.2.1. Öppet hav

Fiskekommunerna föreslår att vattenbruk läggs till efter fiske i texten vid punkt 3. *Fiskekommunerna* anser även att formuleringen kring yrkesfiskets negativa påverkan på naturmiljön, längst ner på sidan, bör tas bort och menar att det idag inte finns någon samsyn från forskning och akademi om effekter av bottenrålningens miljöpåverkan.

Göteborgs stad menar att det även behövs ett miljöövervakningsprogram och åtgärder för att nå god vattenstatus och refererar till texten vid punkt 6.

Länsstyrelsen Västra Götalands Län poängterar att försvaret inte enbart är ett motstående intresse utan även en viktig funktion.

Sveriges fiskares producentorganisation SFPO ställer sig negativa till formuleringen längst ner på sidan 11 kring yrkesfiskets negativa påverkan på naturmiljön och anser att den bör utgå. Detsamma gäller formuleringen kring utarmning av bestånd, då SFPO menar att det även är flera andra orsaker som bidrar till detta utöver fiske.

Göteborgsregionens kommentar

Texterna i de grå rutorna har genomgått en större översyn. De är justerade för att bli mer enhetliga, för att svara tydligare mot den nya rubriken *Vad överenskommelserna kan innebära för planering* (Se kommentar i avsnitt 3.2.) och för att inte misstas som separata överenskommelser. Se även föregående kommentar s 22.

Formuleringen gällande yrkesfisket justeras och skrivningen om försvaret flyttas till beskrivningen av Öppet hav istället för att ligga under rubriken *Motstående intressen och utmaningar*. Detta för att tydliggöra att försvaret även har en viktig funktion i elementet Öppet hav.

3.2.2. Skärgård

Business Region Göteborg tycker att påståendet på sida 13 punkt 6 om att ”Nya bryggor ger negativ påverkan på känsliga grunda bottenar.” bör tas bort. Detta eftersom nya bryggor tillståndsprövas enligt gällande regler. BRG föreslår även att sista meningen på s.13 kompletteras med de positiva aspekterna av tillväxt i båtlivet.

Fiskekommunerna tycker att punkt 6 på sida 13 bör kompletteras med överskott av säl och skarv samt marint skräp.

Göteborgs stad menar att beskrivningen av elementet bör stärkas utifrån sociala dimensionen så att exempelvis utmaningar och motstående intressen mellan högt besöksstryck, boende och levande samhällen speglas. Vidare menar Göteborgs stad att texten behöver kompletteras med att skärgården innehåller lokalsamhällen för att tydliggöra att skärgården också innehåller en bebyggelsestruktur. Staden understryker betydelsen av kopplingen till överenskommelse 1 men saknar en koppling till överenskommelse 2. Skrivningen av den sista prioriterade överenskommelsen behöver också stärkas. Slutligen menar staden att formuleringen gällande strandskyddets begränsande egenskaper behöver nyanseras.

Göteborgsregionens kommentar

Beskrivningen av elementet utvecklas något bland annat för att lyfta fram båtlivets betydelse.

Texterna i de grå rutorna har genomgått en större översyn. De är justerade för att bli mer enhetliga, för att svara tydligare mot den nya rubriken *Vad överenskommelserna kan innebära för planering* (Se kommentar i avsnitt 3.2.) och för att inte misstas som separata överenskommelser. Bland annat formuleringar kring bryggor och strandskydd justeras. Se även föregående kommentar s 22.

Kopplingen till överenskommelse 2 och frågor kring bebyggelsestruktur, levande samhällen och motstående intressen som finns kopplade till detta har bäring på elementet skärgård, men hanteras framförallt i elementet *Kustcentra*.

3.2.3. Kustbygd

Business Region Göteborg (BRG) tycker att meningen på sida 15, ”Skydda mot utbyggnad av bostäder och infrastruktur...” bör tas bort. Allt anläggande av infrastruktur prövas enligt gällande regler och eventuell påverkan ställs mot nyttan.

Jordbruksverket menar att jordbruksmark idag exploateras utan de avvägningar som lagstiftningen kräver. Myndigheten jobbar bland annat med en handlingsplan som syftar till att bidra till Sveriges nationella livsmedelsstrategis övergripande mål, ökad livsmedelsproduktion. Myndigheten är också ansvarig för det nationella miljömålet *ett rikt odlingslandskap* (Naturvårdsverket 2019) som bland annat handlar om att bevara jordbruksmarkens produktionsförmåga. Fortsatt tillgång till jordbruksmark är en förutsättning för att nå målet.

Göteborgsregionens kommentar

Det är välkomnande med initiativ från myndigheter, i detta fall *Jordbruksverket*, som syftar till att skapa större tydlighet i hur avvägningar mellan nationella intressen ska göras i kommunal planering.

Texterna i de grå rutorna har genomgått en större översyn. De är justerade för att bli mer enhetliga, för att svara tydligare mot den nya rubriken *Vad överenskommelserna kan innebära för planering* (Se kommentar i avsnitt 3.2.) och för att inte misstas som separata överenskommelser. Bland annat formuleringen kring utbyggnaden av bostäder och infrastruktur ses över. Se även föregående kommentar s 22.

3.2.4. Kustcentra

Business Region Göteborg (BRG) menar att det bör stå komplement istället för motvikt vid punkt 3 på sida 17.

Göteborgs stad tycker det är positivt att södra skärgården är utpekad som kustcentra och instämmer att förtätning bör ske inom befintlig bebyggelse. Dock kan

skrivningen kan nyanseras för att tydliggöra att förtätning bör ske med hänsyn till befintlig miljö.

Kungälv kommun menar att punkt 3 även bör innefatta att jobba med att utveckla besöksnäringen för att fungera året om.

Tjörns kommun menar att strandskyddet bör lyftas in under motstående intressen även här.

Göteborgsregionens kommentar

Texterna i de grå rutorna har genomgått en större översyn. De är justerade för att bli mer enhetliga, för att svara tydligare mot den nya rubriken *Vad överenskommelserna kan innebära för planering* (Se kommentar i avsnitt 3.2.) och för att inte misstas som separata överenskommelser. Bland annat görs en utveckling av formuleringarna kring förtätning och behovet av nya arbetsplatser. Se även föregående kommentar s 22.

En skrivning om strandskyddet läggs in under motstående intressen.

3.2.5. Transportstråk

Business Region Göteborg (BRG) tycker att punkt 6 på sida 19 bör nyanseras med att muddring även skapar nytta.

Göteborgs stad är positivt till att den fördjupade strukturbilden identifierat vikten av att stärka kopplingarna mellan kustsamhällen med ett nytt stråk i kustbandet. Viktigt att beakta miljöperspektivet vid muddring men samtidigt är det nödvändigt för att bibehålla och utveckla sjöfarten. Skrivningen bör utvecklas och ge en inriktning i hur frågan ska hanteras inom planering och fortsatt arbete.

Öckerö kommun anser att tvärkopplingarna, på samma sätt som det nord-sydliga yttre stråket beskrivs i texten, kan tolkas som både land- eller vattenburna förbindelser. Kommunen ser det som positivt att gång, cykel och kollektivtrafik prioriteras.

Göteborgsregionens kommentar

Texterna i de grå rutorna har genomgått en större översyn. De är justerade för att bli mer enhetliga, för att svara tydligare mot den nya rubriken *Vad överenskommelserna kan innebära för planering* (Se kommentar i avsnitt 3.2.) och för att inte misstas som separata överenskommelser. Bland annat formuleringen kring muddring justeras. Se även föregående kommentar s 22.

En förtydligad beskrivning görs över att tvärkopplingarna ska tolkas som både land- och vattenburna förbindelser.

4. Svar på remissfrågor

I samband med remissutskicket den 7 mars 2019 ställdes tre frågor till remissinstanserna. Frågorna som ställdes rörde fortsatt samverkan, ansvar för fortsatt utveckling och användbarhet kopplat till överenskommelserna, kartbilden och underlaget till *Fördjupad strukturbild för kustzonen*. I detta avsnitt redogörs för de svar som inkommit på dessa frågor.

4.1 Hur skulle ni vilja arbeta med fortsatt samverkan gällande kustzonsfrågor?

Det finns en samstämmig och positiv inställning till ett fortsatt samarbete kring kustzonsfrågorna. Flertalet svarande pekar på vikten av samverkan i dessa frågor. De flesta svarande aktörerna på regional och lokal nivå anger att de vill delta i ett fortsatt arbete i någon form. Exempelvis skriver *Länsstyrelsen i Västra Götalands län Länsstyrelsen* att myndigheten är positiv till att även fortsättningsvis delta och kunskapsmässigt stödja arbetet med kustzonen på mellankommunal nivå. *Göteborgs universitet* anger att det finns ett stort intresse för en bredare samverkan.

Flera organisationer lyfter fram att de gärna bidrar med specifik sakkompetens i det fortsatta arbetet. Exempelvis *Bohusläns museum* och *Västarvet* vad gäller kulturmiljöfrågor och platsutveckling och *Fiskekommunerna*, *Sportfiskarna* och *SFPO* när det kommer till frågor som rör yrkes- och fritidsfiske.

Flera av de svarande vill även gärna dela med sig av tidigare erfarenheter och nätverk.

4.1.1. Områden att samverka kring

Några svaranden lyfter fram specifika områden där samverkan i kustzonen är möjlig och särskilt viktig.

De fyra kommunerna i norra Bohuslän; *Sotenäs*, *Lysekil*, *Strömstad* och *Tanums kommuner* ger exempel på områden där det finns särskilt värde av att samverka längst hela kusten såsom en sammanhängande struktur för hamnlägen för att möjliggöra skärgårdstrafik, en sammanhängande gång- och cykelled genom Bohuslän, förbättrad kollektivtrafik och upprustning av Bohusbanan.

Göteborgs stad lyfter fram att det behövs ett regionalt arbete kring fiskets förutsättningar för att bland annat säkerställa yrkesfiskets landningsmöjligheter. Staden pekar även på att de sociala aspekterna bör lyftas fram i ett fortsatt arbete.

Kungsbacka kommun menar att en del frågeställningar kan utvecklas i mindre mellankommunala samarbeten som exempelvis besöksnäringen.

Öckerö kommun lyfter särskilt fram satsningar på blå kollektivtrafik och utveckling av så kallad blå översiktsplan i likhet med arbetet i Norra Bohuslän.

Göteborgsregionens kommentar.

Det föreslås flera områden som intressanta att fördjupa samverkan kring och det finns potentiella samarbetsprojekt i var och en av de sex överenskommelserna. I den dialog som efterföljt remissperioden har framkommit att det krävs en insats för att identifiera kring vilka områden samverkan gör mest nytta. Läs även *Avslutande kommentar* nedan.

4.1.2. Formerna för samverkan

Av de svarande är det framförallt de deltagande kustkommunerna som fört ett resonemang i remissvaren kring formerna för fortsatt samverkan.

Flera lyfter fram att det finns en rad olika, redan etablerade, nätverk och samarbeten som jobbar med liknande frågor. Dessa ses som viktiga att upprätthålla och bygga vidare på. Sammanhang som särskilt lyfts fram är 8-fjordar, STO-samarbetet, Bohuskustens vattenråd och Kommunernas internationella miljöorganisation KIMO. Ett förslag från *Kungälv kommun* är att utöka 8-fjordarsamarbetet med fler kommuner och driva frågorna därigenom.

Kommunerna på *Tjörn* och *Orust* lyfter även fram deras gemensamma arbete med fördjupad översiktsplan för kust- och havsområdet som ett exempel på hur samarbetet kring dessa frågor kan tas vidare.

Uddevalla kommun i sin tur, pekar på ett påbörjat arbete med att föreslå Gullmarsfjorden och potentiellt hela Bohuslän's kustområde till att bli ett biosfärsområde. (Naturvårdsverket 2019a).

Flera av de svarande lyfter fram att de har god representation i befintliga nätverk inom GR, exempelvis ÖP-nätverket och infrastrukturnätverket. Dessa nätverk skulle kunna få, som en de av sina uppdrag, att jobba med kustzonsrelaterade frågor och konkretisering av den fördjupade strukturbilden. Bland annat *Orust kommun* ser gärna ett utökat samarbete med GR, då de idag inte ingår formellt i GR men redan har ett brett samarbete med GR och kommuner inom GR.

Idén om att skapa nya nätverk lyfts också. Bland annat *Göteborgs stad* pekar på att en möjlig organisering kan vara att skapa ett nätverk med samhällsplanerare som arbetar för att främja målen i den fördjupade strukturbilden utifrån de frågor som behöver mellankommunal samverkan. Andra kommuner menar dock att det kan bli svårt att skapa nya permanenta samarbetsformer.

Flera av kommunerna menar att de gärna deltar i samarbeten i projektform, liknande, *Mellankommunal kustzonsplanering i Göteborgsregionen, Orust och Uddevalla*, men att det kräver en tydlig identifiering av frågor att jobba med samt finansiering och en organisation med samordningsansvar. Där lyfts GR fram av flera som en möjlig samordnare av regionala processer.

Avslutningsvis är det flera av kommunerna som menar att det fortsatta arbetet med att ta ambitionerna i den fördjupade strukturbilden framåt måste ske på flera olika sätt samtidigt. Exempelvis lyfter *Stenungsunds kommun* fram att för framtida samverkan gällande nationella och regionala processer ser de GR som fortsatt sammankallande samtidigt som både mindre och större lokala samarbeten spås fortsätta uppstå kommunöverskridande.

Göteborgsregionens kommentar

Flera förslag och reflektioner kring formerna för ett fortsatt arbete framkommer i remissvaren och har vidare behandlats av projektets operativa projektgrupp samt i möte med samtliga arbetsgrupper. Vid denna rapportens slutförande är dessa diskussioner fortfarande pågående. Läs även *Avslutande kommentar* nedan.

4.2 Hur ser ni på ert ansvar för den fortsatta utvecklingen utifrån den fördjupade struktur-bilden för kustzonen inklusive överenskommelser?

Svaren på denna fråga överlappar till viss del den första, varför vissa remissvar har redovisats under föregående rubrik. De statliga myndigheter som valt att svara på denna fråga menar i huvudsak att detta är en kommunal angelägenhet och ett kommunalt ansvar.

Kommunerna menar att det finns flera olika lokala initiativ som knyter an till detta arbete och går i linje med viljeinriktningarna, vilket är ett sätt att ta ansvar för utvecklingen.

Framförallt lyfter dock de svarande kommunerna fram att de har ett ansvar för planeringen och den fortsatta utvecklingen av mark- och vattenanvändning. *Kungälv kommun* skriver till exempel att kommunen har ett stort ansvar att beakta kustzonens hållbara utveckling i planering och enskilda ärenden. Flera av kommunerna beskriver att de tar detta ansvar genom att tillämpa den fördjupade strukturbilden för kustzonen som planeringsunderlag och plattform för kommande samarbeten.

4.3 Hur kommer ni att använda den fördjupade strukturbilden i ert arbete framöver?

Kommunerna ger i princip samstämmiga svar och beskriver den fördjupade strukturbilden som ett viktigt kunskaps- och planeringsunderlag i frågor som rör kommunens översiktliga planering.

Fördjupad strukturbild för kustzonen lyfts även fram som ett värdefullt underlag för fortsatt samverkan, arbete med näringslivsutveckling som exempelvis besöksnäring och i enskilda ärenden.

Exempelvis *Öckerö kommun* menar att de kommer att hänvisa till den, stödja förslag utifrån den och använda underlagsmaterial. Flera av kommunerna har pågående arbeten med översiktsplaner och bland annat *Göteborgs Stad* skriver att de avser att arbeta in den i kommande översiktsplan.

Kungälv kommun menar att dokumentet även kan komma att användas i utåtriktad information och dialog.

Ett par av de statliga myndigheterna gav svar på denna fråga. *Trafikverket* ser den fördjupade strukturbilden som information om hur berörda kommuner kan förväntas arbeta utifrån de frågor som behandlas. *Sjöfartsverket* följer utvecklingen av den fördjupade strukturbilden och inväntar att dess strategier inarbetas i kommunala översiktsplaner där de bistår i vidare samråd.

Sportfiskarna menar att den fördjupade strukturbilden är mycket positiv, särskilt som stöd till kommunerna i det fortsatta arbetet. Sportfiskarna är beredda att stötta och tillsammans med kommunerna verka för ett arbete i den riktningen.

Göteborgs universitet i sin tur beskriver att dokumentet kan ses som en vision som kan utgöra värdefull utgångspunkt för framtida forskning, utbildning och samverkan.

Göteborgsregionens kommentar

Det är glädjande att den fördjupande strukturbilden ses som användbar och i viss mån redan har använts som planeringsunderlag i kommunala planprocesser. Det är av vikt att hålla den fördjupade strukturbilden levande för att det ska fortsätta att vara ett aktuellt underlag. Läs även *Avslutande kommentar* nedan.

5. Avslutande kommentar

Alla de synpunkter som inkommit på remissversionen av *Fördjupad strukturbild för kustzonen* har bidragit till att utveckla den att bli tydligare och mer användbar. Relevanta justeringar genomförs innan den går upp till politisk behandling. Nu börjar arbetet med att realisera de viljeinriktningar som kommer till uttryck i kommunernas gemensamma överenskommelser och den kartbild som utgör *Fördjupad strukturbild för kustzonen*.

Det finns behov av att arbeta vidare med frågor som berör var och en av de sex överenskommelserna inklusive en uppföljning av kartbilden. Alla de deltagande aktörerna har visat ett stort intresse för att bidra i ett fortsatt arbete, i enlighet med projektets syfte.

Efter remissperioden har operativa projektgruppen och samtliga arbetsgrupper diskuterat både vilka frågor som bör prioriteras i ett fortsatt arbete och hur detta skall ske. Innehållet och organiseringen av det fortsatta arbetet kommer att klarläggas under hösten 2019 inom ramen för projektperioden.

Ett flertal remissinstanser ser positivt på det genomförda arbetet och anger att den fördjupade strukturbilden kommer att utgöra ett viktigt underlag i fortsatt planering och att dokumentet kan ses som en vision vilket är värdefullt.

Remisskedet har även medfört att dokumentet kunnat utvecklas både vad gäller innehåll och läsvänlighet. Utöver de synpunkter som redogjorts för i föregående avsnitt har även en del språkliga och redaktionella synpunkter på illustrationer och annat inkommit vilket varit värdefullt för att få till stånd en pedagogisk och lättillgänglig rapport. En sådan kommentar rörde till exempel att sätta rubrik till varje separat kartbild då det underlättar när man läser dokumentet digitalt. För dessa redaktionella synpunkter tackar vi särskilt Business Region Göteborg, Göteborgs Stad, Kungälv kommun och Tjörns kommun.

Efter granskning av interna kommunikatörer har en del justeringar gjorts av de visuella delarna av den fördjupade strukturbilden så den går mer i linje med Göteborgsregionens grafiska profil.

Nu återstår ett gemensamt arbete med att få de ord som vi kommit överens om att lyfta från papperet.

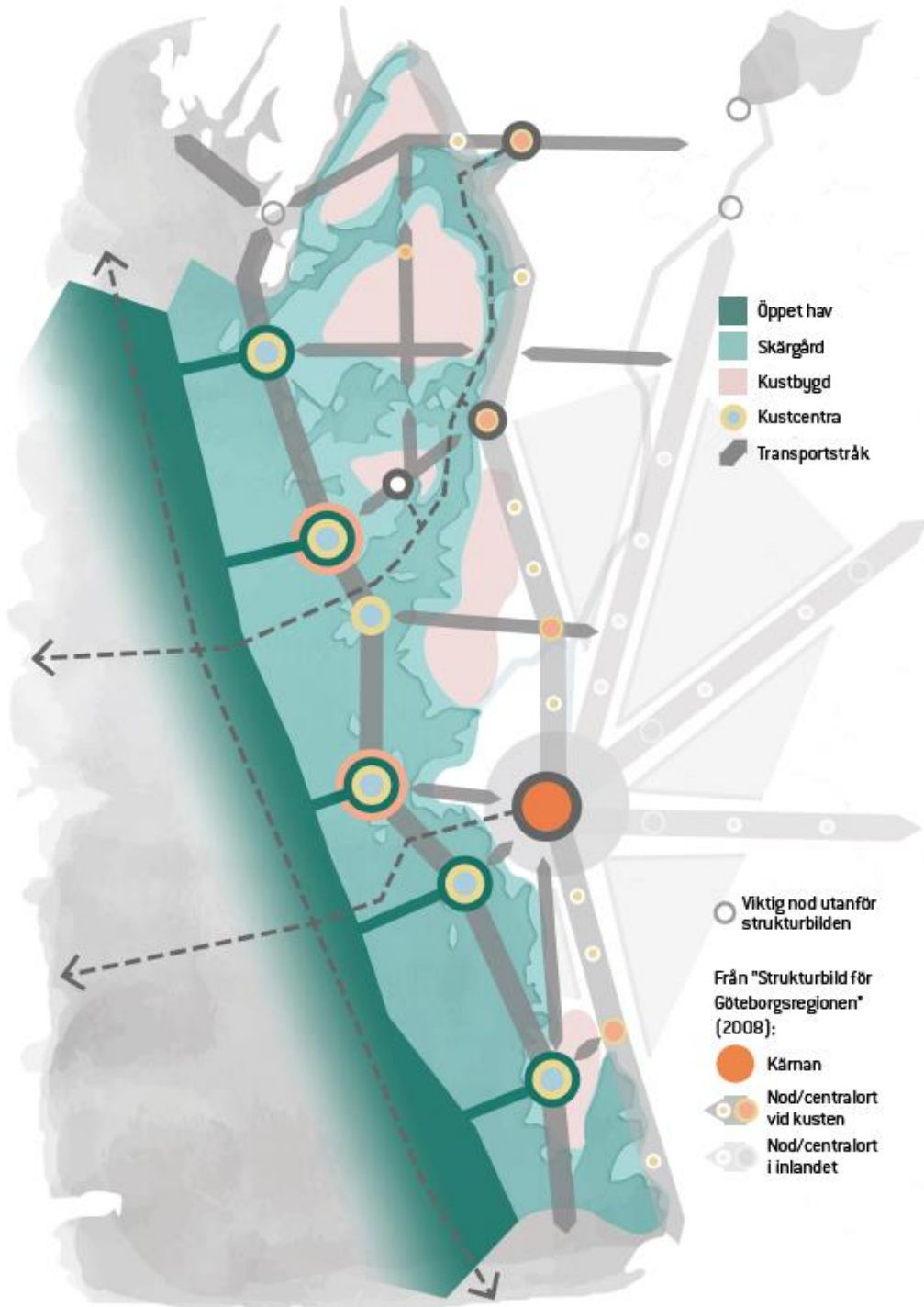
6. Bilagor

Bilaga 1 – Förteckning över vilka som yttrat sig

De 26 remissvar som kom in representerade 28 svarande organisationer. Lysekil, Strömstad, Tanum och Sotenäs kommuner skrev ett gemensamt svar som inkom från Sotenäs och Tanums kommuner.

Bohusläns museum
Boverket
Business Region Göteborg (BRG)
Fiskekommunerna
Försvarsmakten
Göteborgs stad
Göteborgs universitet
Jordbruksverket
KIMO (Kommunernas internationella miljöorganisation)
Kungsbacka kommun
Kungälv kommun
Luftfartsverket
Lysekils kommun
Länsstyrelsen Halland
Länsstyrelsen Västra Götalands län
Orust kommun
SFPO (Sveriges fiskares producentorganisation)
Sjöfartsverket
Sportfiskarna
Sotenäs kommun
Stenungsunds kommun
Strömstad kommun
Tanums kommun
Tjörns kommun
Trafikverket
Uddevalla kommun
Västarvet (VGR)
Öckerö kommun

Bilaga 2 – Justerad kartbild

7. Referenser

SFS 2010:900. *Plan- och bygglag*. Stockholm. Finansdepartementet SPN BB.

Naturvårdsverket. *Sveriges miljömål 2019*.

<http://www.sverigesmiljomal.se/miljomalen/> (Hämtad 2019-08-21)

Naturvårdsverket 2019a. *Biosfärområden, pilotområden*.

<https://www.naturvardsverket.se/Var-natur/Skyddad-natur/Biosfaromraden/>
(Hämtad 2019-09-05)